

- корупцією;
- визначення курсу і обмін методами боротьби з корупцією, відповідно до компетенції та повноважень ВОА;
 - розробка та просування політики, стратегій і дій в рамках міжнародної правової бази щодо боротьби з відмиванням грошей кожного ВОА.

Література:

1. Співпраця Рахункової палати з INTOSAI. URL: <https://rp.gov.ua/INTOS/INTOSAI/?id=129> (дата звернення 15.10.2019)

УДК 338.432:657.47(639)

Рилєєв С.В.

кандидат економічних наук, доцент
доцент кафедри обліку і оподаткування
Чернівецький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
м. Чернівці, Україна

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ АКВАКУЛЬТУРИ

Сучасні умови господарювання вимагають науково обґрунтованих підходів щодо формування адекватної інформаційної системи управління виробництвом продукції аквакультури. Найбільш ефективно це може бути реалізовано у рамках управлінського обліку на основі його фундаментальної теорії, вітчизняної практики та міжнародного досвіду.

Саме у системі управлінського обліку, насамперед під впливом галузевих особливостей (рис. 1), формується інформації щодо понесених витрат на всіх стадіях біоперетворень в процесі виробництва рибопосадкового матеріалу та товарної риби.

Якщо галузева специфіка притаманна всім суб'єктам рибництва, то інші особливості та їх поєднання визначають різноманіття побудови управлінського обліку аквакультури на підприємствах аквакультури.

Отже, недоцільно акцентувати увагу на формуванні єдиної моделі управлінського обліку, методики обліку витрат та калькулювання собівартості продукції аквакультури, яка може бути впровадження у практику будь-якого підприємства, організації, фермерського господарства. Можливо окреслити лише загальні засади побудови та організації управлінського обліку (рис. 2).

Виходячи з концептуальних засад організації та ведення управлінського обліку на підприємствах сфери рибництва, можна констатувати наступне.

По-перше, обґрунтована номенклатура об'єктів калькулювання є неодмінною умовою достовірності калькуляцій, забезпечує формування необхідної інформації про собівартість продукції, визначає структуру калькуляційного обліку.

Вплив особливостей функціонування підприємств аквакультури (рибництва) на побудову управлінського обліку	
→	1. Загальногалузеві особливості аквакультури: 1.1. Використання водних об'єктів, переважно орендованих, у якості основного засобу виробництва. 1.2. Сезонність виробництва. 1.3. Тривалий цикл виробництва. 1.4. Виробництво живих організмів (біологічних активів). 1.5. Застосування специфічної техніки, кормів, добрив, засобів захисту біологічних активів. 1.6. Використання системи специфічних показників.
→	2. Технологія вирощування рибопосадкового матеріалу, товарної риби: 2.1. Меліоративні роботи. 2.2. Агрообробіток. 2.3. Внесення вапна. 2.4. Застосування органічних добрив. 2.5. Підготовка кормових місць. 2.6. Наповнення ставів. 2.7. Зарибнення нагульних ставів. 2.8. Профілактично-антипаразитарне оброблення риби. 2.9. Методи покращення природної кормової бази ставів. 2.10. Внесення органічних добрив. 2.11. Внесення мінеральних добрив. 2.12. Вапнування ставів. 2.13. Розпушування ложа ставів. 2.14. Рибоводно-біологічний контроль на ставах.
→	3. Типи рибних господарств (відношення риб, які культивуються, до температури води): 3.1. Тепловодні. 3.2. Холодноводні.
→	4. Системи рибних господарств: 4.1. Повносистемні. 4.2. Неповносистемні.
→	5. Форми ведення аквакультур: 5.1. Екстенсивна. 5.2. Напівінтенсивна. 5.3. Інтенсивна.
→	6. Методи вирощування риб: 6.1. Монокультура. 6.2. Полікультура.
→	7. Спеціалізовані рибогосподарські водні об'єкти, що призначені для цілей аквакультури: 7.1. Став 7.1.1. Виробничі (нерестові, малькові, вирощувальні, зимувальні, нагульні). 7.1.2. Спеціалізовані (головний або водопостачальний, літні та зимувальні маточні, ізоляторні, карантинні). 7.2. Садок. 7.3. Акваріум. 7.4. Інші (канал, сажалка, копанка, лотки тощо)

Рис. 1. Галузеві, технологічні та інші особливості рибництва та їх вплив на побудову управлінського обліку [1, с. 7-8; 2, с. 61-70; 4, с. 183-184; 5]

Побудова управлінського обліку на підприємствах аквакультури	
→	1. Дослідження специфічних виробничо-технологічних та загальногалузевих особливостей ставкових рибогосподарських підприємств та визначення їх впливу на систему витрат та калькулювання собівартості продукції
→	2. Визначення номенклатури статей калькуляційних витрат на виробництво продукції аквакультури з врахуванням специфічних особливостей, та чітке встановлення витрат, які включаються у ту чи іншу статтю
→	3. Виділення центрів відповідальності та місць виникнення витрат у відповідності з організаційною структурою рибогосподарського підприємства та розробка системи обліку витрат в розрізі відокремлених центрів відповідальності та місць виникнення витрат
→	4. Вибір методу обліку витрат та калькулювання собівартості продукції аквакультури
→	5. Розробка синтетичного та деталізованого аналітичного обліку виробничих витрат з метою їх оперативного контролю та регулювання
→	6. Розробка пакету внутрішньої управлінської звітності, що дозволяє відслідковувати величину та динаміку фактичних витрат на виробництво, їх відхилення від планових показників, враховувати витрати та доходи за сегментами бізнесу, а також приймати управлінські рішення

Рис. 2. Основи побудови та організації управлінського обліку на підприємствах аквакультури (рибництва) [2, с. 19-34; 3; 4, с. 9; 5]

Виходячи з концептуальних засад організації та ведення управлінського обліку на підприємствах сфери рибництва, можна констатувати наступне.

По-перше, обґрунтована номенклатура об'єктів калькулювання є неодмінною умовою достовірності калькуляцій, забезпечує формування необхідної інформації про собівартість продукції, визначає структуру калькуляційного обліку.

По-друге, найбільш специфічними, у системі калькулювання собівартості продукції аквакультури, є прямі матеріальні витрати (рис. 3). Відзначимо також певну специфіку інших витрат у складі:

- інших прямих витрат: «Брак з технологічних причин», «Витрати на виправлення технічно неминучого браку», «Плата за оренду спеціалізованих рибогосподарських водних об'єктів», «Страхування ризику загибелі рибопосадкового матеріалу та товарної риби» тощо.
- загальновиробничих витрат, які відповідно до Методичних рекомендацій [3], не поділяються на постійні та змінні: «Плата за оренду землі та майна виробничого призначення», «Єдиний сільськогосподарський податок» (в кінці звітної періоду (року) розподіляється відповідно до площ земель водного фонду, які використовуються для розведення, вирощування та вилову риби у внутрішніх водоймах).

Склад прямих матеріальних витрат									
1. Рибопосадковий матеріал									
Ікра	Личинки	Мальки	Цьоголітки	Однорічки	Дволітки	Дворічки	Інший		
2. Паливо та енергія на технологічні цілі				3. Спецодяг, спецвзуття та інвентар					
4. Добрива		5. Корми							
Мінеральні		Концентровані корми покупні			Інші види кормів покупні				
Органічні		Концентровані корми власного виробництва			Інші види кормів				
6. Засоби захисту риб				7. Послуги та роботи виробничого характеру сторонніх підприємств організацій					
Ветеринарні		Дезінфікуючі						Профілактичні	
8. Інші прямі матеріальні витрати									

Рис. 3. Рекомендований склад прямих матеріальних витрат (повносистемні господарства) [2, с. 73; 3; 4, с. 185-186; 5]

По-третє, центри відповідальності можна розглядати в розрізі центрів: виробництва рибопосадкового матеріалу та товарної риби; технічного забезпечення та обслуговування виробництва продукції; управління та контролю за виробничими, технологічними, організаційними та іншими процесами.

По-четверте, місця виникнення витрат визначаються в розрізі спеціалізованих рибогосподарських водних об'єктів, призначених для цілей аквакультури тощо.

По-п'яте, в якості об'єктів обліку витрат в аквакультурі слід розглядати види продукції аквакультури, технологічні цикли виробництва, а також центри відповідальності та місця виникнення витрат.

По-шосте, для обліку витрат та калькулювання собівартості виготовленої

продукції на підприємствах аквакультури переважно застосовують попередільний метод. Технологічний переділ 1 «Вирощування рибопосадкового матеріалу» та 2 «Вирощування товарної риби». Можливість застосування методу «Директ-костинг».

По-сьоме, управлінська звітність підприємств аквакультури повинна, насамперед, містити оціночні індикатори ефективності їх діяльності в цілому, використання ресурсів, понесених витрат, реалізованих інвестицій тощо.

Література:

1. Вдовенко Н. М., Карпенко К. Ю., Шарило Ю. Є. Інструкція з обліку риби на підприємствах аквакультури. Київ : Кондор-Видавництво, 2017. 24 с.
2. Костюкова Е. И., Галилова Р. И. Организационно-методическое обеспечение управленческого учета затрат и калькулирования себестоимости продукции в рыболовческих организациях : монограф. Ставрополь : АГРУС Ставропольского гос. аграрного ун-та, 2013. 156 с.
3. Методичні рекомендації з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств / М-во аграр. політики України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0132555-01/ed20051031> (дата звернення: 10.10.2019).
4. Мойсеєць Н. С. Особливості обліку витрат та калькулювання собівартості у рибництві. *Економ. науки. Серія : Облік і фінанси*. 2009. Вип. 6 (1). С. 179-187.
5. Про аквакультуру : Закон України від 18 вер. 2012 р. № 5293-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5293-17> (дата звернення: 10.10.2019).

УДК 657:352

Рішняк В.М.

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
Науковий керівник: Лисенко А.М., к.е.н., доцент
Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький, Україна

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ТА ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», органами місцевого самоврядування є сільські, селищні, міські, обласні та районні ради [7]. Важлива соціальна значимість органів місцевого самоврядування зумовлює їх відповідальність за ухвалені рішення, дії або бездіяльність перед конкретними особами, територіальними громадами, державою.

Володіючи та розпоряджаючись коштами, а також матеріально-технічними та іншими ресурсами, органи місцевого самоврядування ведуть бухгалтерський облік, а їх господарська діяльність та її результати є об'єктами внутрішнього та зовнішнього контролю.

Існують стандартні підходи щодо ведення обліку та здійснення контролю діяльності органів місцевого самоврядування, проте слід враховувати